

KAN KLIMAFORHANDLINGENE REDDE REGNSKOGEN?

Vi må bevare de tropiske skogene for å unngå farlige klimaendringer. 15-20 prosent av verdens klimagassutslipp stammer fra avskoging. I forhandlingene om en ny klimaavtale diskuteres det om land som reduserer disse utslippene skal kompenseres økonomisk. Men om dette faktisk vil redde den verdifulle regnskogen, avhenger av reglene i avtalen.

Diskusjonen om reduserte utslipp fra avskoging i utviklingsland har vært del av klimaforhandlingene under FNs klimakonvensjon (UNFCCC) siden 2005. Et forslag fra regnskogslandene Papua Ny-Guinea og Costa Rica førte fram til forhandlingene om "REDD" (se faktaboks) i en ny klimaavtale.

Skal man nå målet om å holde temperaturstigningen under to grader må innholdet av klimagasser i atmosfæren stabiliseres raskt. Redusert avskoging kan gi relativt raske kutt i utslippene, og flere rapporter har vist at tiltak for redusert avskoging har lavere kostnad enn mange andre tiltak. Dette har skapt stor interesse for REDD. Men mange vanskelige forhandlingsoppgaver er fortsatt uløst, og et dårlig regelverk kan i verste fall føre til at REDD virker mot sin hensikt.

HVEM SKAL BETALE?

Beregningene av hva det vil koste å stoppe avskogingen varierer fra under én til over 100 milliarder dollar i året. Uansett hvilket anslag som er riktigst, er det en stor utfordring å sikre at rike land legger nok penger på bordet. Forslaget fra Papua Ny-Guinea og Costa Rica gikk ut på at utviklingslandene skal belønnes med utslippkvoter - såkalte offsets - som de kan selge til rike land. En slik markedsbasert REDD-mekanisme støttes av flere regnskogsland og av viktige industriland som USA og Australia.

Et markedsbasert system kan sikre store inntekter til regnskoglandene. På den annen side vil salg av kvoter fra regnskogland gjøre at utslippsreduksjonene i rike land

Fakta

REDD - én forkortelse, mange betydninger

REDD er en forkortelse for "Reduced emissions from deforestation and forest degradation", dvs. reduserte utslipp fra avskoging og forringelse av skog. I forhandlingene om en ny klimaavtale henviser forkortelsen til det framtidige regelverket for hvordan rike land skal kunne betale for skogbevaring i utviklingsland. Men selv om dette regelverket ikke er ferdig, bruker mange aktører allerede betegnelsen REDD for å beskrive svært forskjellige prosjekter:

- Norges "regnskogmilliarder" skal hjelpe utviklingsland som Brasil og Indonesia i gang med å bevare skogen, som en forberedelse på REDD-systemet i en ny klimaavtale.
- Noen private selskaper som driver skogbevaring selger allerede klimakvoter fra sine prosjekter under navnet REDD, selv om det ikke er bestemt om REDD skal bli en del av handelen med kvoter i en ny klimaavtale.

Foto: Johan Wilshagen/Regnskogfondet

blir mindre. Industrilandenes planlagte utslippskutt er foreløpig ikke store nok til å nå togradersmålet. Hvis REDD finansieres med salg av offset-kvoter vil det ikke bidra til større utslippsreduksjoner enn de rike landene allerede har lovet.

Flere utviklingsland ønsker en ordning der rike land betaler inn til et internasjonalt fond for redusert avskoging uten at det selges kvoter. Da vil reduserte utslipp fra avskoging komme i tillegg til de rike landenes utslippsløfter. Andre vurderer muligheten for å kombinere forslagene om markedsløsninger og fond. Norge har forslått en REDD-ordning i tre faser, der de første to fasene ikke skal omfattes av kvotehandling, men har ennå ikke tatt klart stilling til finansieringsform på lang sikt.

VANSKELIG Å MÅLE

Også tekniske vanskeligheter må løses før REDD kan iverksettes. Det er vanskelig å måle utslipp fra skog nøyaktig. Og selv om regnskogslandenes tekniske kapasitet for målinger av karboninnhold i skogen bygges opp, mangler ofte statistikk for hvor høye utslippene har vært tidligere. Et annet problem er såkalt lekkasje: Man kan beskytte et skogsområde, men risikere at avskogingen flyttes til et annet sted. Lekkasje innenfor et land kan unngås ved å måle avskoging på nasjonalt nivå i stedet for å betale for enkeltprosjekter.

Foto: Carsten Thomassen

FOLK I SKOGEN

Mer enn 60 millioner urfolk er avhengig av skogen for å overleve. Urfolk er de beste vokterne av sine skogområder – deres territorier har ofte lavere avskoging enn nasjonalparker og andre verneområder. Men toppstyrte verneplaner som ikke tar hensyn til urfolks behov kan føre til konflikter og dårlige resultater. For å forhindre at REDD-tiltak undergraver lokalsamfunns livsgrunnlag er det viktig at skogens beboere får reell innflytelse på REDD-planer, og at deres rettigheter respekteres.

MER ENN KARBON

Ved å stanse ødeleggelsen av regnskog kan man oppnå både reduksjon i klimagassutslipp, utvikling for fattige folkegrupper og bevaring av noen av landjords mest artsrike naturområder. Men slike tilleggseffekter kommer ikke av seg selv. Dersom REDD bare belønner reduserte utslipp, kan resultatet bli dårlig (se faktabokser om naturskog og urfolk). I forhandlingene diskuteres det derfor sikkerhetsmekanismer som skal sørge for at REDD også tar andre hensyn enn klimagassutslipp, f.eks. naturmangfold, urfolks rettigheter og arbeid mot korrupsjon. Men enkelte land stritter imot et sterkt regelverk, og det er foreløpig uklart hva resultatet vil bli.

NATURSKOG ELLER PLANTASJER?

Dagens klimaregelverk skiller ikke mellom artsrik naturskog som lagrer mye karbon, og kunstige plantasjoner som har langt lavere verdi både for naturmangfoldet og klimaet. Hvis det ikke tas hensyn til naturmangfoldet er det fare for at REDD kan bli brukt til å subsidiere omgjøring av naturskog til monokultur-plantasjoner, eller til å støtte industriell tømmerhogst i urørt regnskog.

Foto: Instituto Socioambiental

Faktaarket er utgitt av Norges Naturvernforbund og Regnskogfondet, Grensen 9B, 0159 Oslo. Siste revisjon november 2010.
www.regnskog.no / www.naturvernforbundet.no

Viktige kilder til innholdet i dette faktaarket:

- IPCC: Climate Change 2007
- FNs klimasekretariat: <http://unfccc.int>

 Norges Naturvernforbund
Friends of the Earth Norway

 Regnskogfondet

HVA MENER NATURVERNFORBUNDET OG REGNSKOGFONDET?

- Kutt i utslippene fra avskoging (REDD) må komme i tillegg til strengere forpliktelser til utslippskutt i de rike landene, og dermed styrke muligheten for å nå togradersmålet. Det må ikke åpnes for handel med skogkvoter som erstatter utslippsforpliktelser i industrilandene.
- REDD må finansiere bevaring av naturskog og reduksjon av avskoging og skogforringelse på nasjonalt nivå, og ikke finansiere omgjøring av naturskog til plantasjoner.
- En REDD-avtale må anerkjenne urfolks og lokalsamfunns rettigheter til den skogen de tradisjonelt har forvaltet og brukt. Involvering av lokalbefolkningen styrker muligheten for langsiktig bevaring av skogen.
- Regelverket for REDD må inneholde sterke sikkerhetsmekanismer for blant annet styresett, naturmangfold og rettigheter, slik at det tas hensyn til mer enn klimagassutslipp når resultater måles og økonomisk støtte utbetales.

Les mer om arbeidet for en ny internasjonal klimaavtale på www.cop16.no og www.regnskog.no